

Vingsted, d. 6. september 2019

PRESSEMEDDELELSE

Side 1 + 2: Pressemeddelelse

Side 3: Fakta om projektet

Side 4: Kontaktoplysninger

Sportsfiskere og kommuner vil undersøge havørredkollaps i Gudenåen

Havørredbestanden i Gudenåen nedstrøms Tange Sø er tæt på at kollapse. Derfor ønsker de lokale sportsfiskerforeninger og kommuner i samarbejde med DTU Aqua og Danmarks Sportsfiskerforbund nu at undersøge, hvad der er årsagen til den store tilbagegang, så der kan blive gennemført en målrettet indsats for at få havørrederne tilbage.

Det står mildest tal skidt til for havørredbestanden i Gudenåen. Lystfiskerne ved åen fanger i dag 20% af, hvad de gjorde for 20-25 år siden, og nye [fiskeundersøgelser foretaget af DTU Aqua i otte tilløb til Gudenåen](#) (se bilag) mellem Tange Sø og Hadsten Lilleå viser samtidig en markant tilbagegang i den naturlige havørredbestand. Bestandene er ifølge DTU Aqua på et kritisk lavt niveau og mindre end i 1980'erne.

Det til trods for, at både sportsfiskerforeningerne og kommunerne igennem de seneste 25 år har gjort en massiv indsats for at forbedre de naturlige forhold for havørrederne ved at restaurere gydebækkene, der løber til Gudenåen. Sportsfiskerforeningerne tog i 2018 samtidig en fælles beslutning om at totalfredede havørreden i Gudenåen fra Tange Sø til Hadsten Lilleå.

– Vi er meget bekymrede over den dramatiske og helt uventede tilbagegang af havørreder i Gudenåen. Det harmonerer ikke med den indsats, der er lagt i vandløbsrestaurering og fiskepleje, og derfor har vi nu brug for at få et entydigt svar på, hvad nedgangen skyldes, siger Per Frost Vedsted, initiativtager til projektet og næstformand i Bjerringbro Sportsfiskerforening.

Sportsfiskere og kommuner ønsker grundig undersøgelse

Bjerringbro og Omegns Sportsfiskerforening, Langå Sportsfiskerforening, Randers Sportsfiskerklub, Hadsten Lystfiskerforening, Favrskov Kommune, Viborg Kommune og Randers Kommune forsøger derfor nu i samarbejde med Danmarks Sportsfiskerforbund at skaffe midler til at finansiere de nye undersøgelser, der skal fastslå årsagen til havørredens dramatiske nedgang i Gudenåen, og som efterfølgende skal danne baggrund for en målrettet indsats, der kan bringe havørrederne og fiskeriet efter dem tilbage til Gudenåen. Projektet er døbt "Havørreden tilbage til Gudenåen".

– Resultatet af undersøgelsen er en essentiel forudsætning for at kunne ændre situationen og få havørrederne tilbage til Gudenåen, siger fiskebiolog i Danmarks Sportsfiskerforbund, Kaare Manniche Ebert.

Undersøgelsen vil efter planen skulle køre i 2020 og 2021, hvor i alt 450 vilde og udsatte smolt skal mærkes for derefter at kunne følge deres vandring ud af Gudenåen og Randers Fjord. Undersøgelsen skal varetages af DTU Aqua og resultaterne skal efter planen samles i en rapport. De fire lokale sportsfiskerforeninger bistår gennem hele forløbet med frivilligt arbejde.

– Den brede opbakning til projektet viser, at vi er rigtig mange, der ønsker havørreden tilbage, og visionen for projektet er, at ørredbestanden i tilløb til Gudenåen nedstrøms Tange Sø inden 2029 mindst skal være på niveau med dengang, det var bedst for cirka 20 år siden, siger Kaare Manniche Ebert.

Flere mulige forklaringer på tilbagegangen

Ifølge Kaare Manniche Ebert er der forskellige mulige forklaringer på tilbagegangen, men meget tyder på, at især udvandringen mod havet, når de små ørreder bliver til smolt, er en vigtig faktor.

– Undersøgelser har vist, at smoltene er meget sårbare, når de i det tidlige forår forlader ferskvand. De bevæger sig i stimer i det åbne vand med begrænsede muligheder for at skjule sig, og de er derfor let bytte for fiskeædende fugle som eksempelvis skarv, forklarer Kaare Manniche Ebert.

Men prædation fra eksempelvis skarv, odder, gedder og andre prædatorer er kun en af flere mulige forklaringer.

– Undersøgelser fra andre år har ligeledes dokumenteret, at havørredbestanden går meget tilbage, hvis smoltene skal passere søer på deres vej mod havet. Den markante nedgang i fangsttallene fra Gudenåen efter 2008 kan derfor skyldes, at etableringen af engsøerne vest for Randers i 2004 har haft en negativ indflydelse på antallet af havørreder i åen på grund af en øget smoltdødelighed, siger Kaare Manniche Ebert.

Man kan dog ikke ukritisk overføre resultaterne fra disse undersøgelser til situationen i Gudenåen. Undersøgelserne er nemlig udført i søer, hvor hele åens vandføring bliver ledt igennem, hvorimod engsøerne Vorup Enge, Væth Enge og Hornbæk Enge ved Gudenåen kun modtager en delmængde af vandet fra Gudenåen.

– Der er behov for ny viden om effekten af den type engsø, og det vil derfor være yderst relevant at gennemføre en undersøgelse, der kan afgøre, om de tre engsøer påvirker smoltudtrækket negativt, siger Kaare Manniche Ebert.

[Bilag 1: Fiskeribiologisk vurdering af havørredbestanden i Gudenåen med tilløb \(2019\) v. DTU Aqua](#)

FAKTA

Projektorganisation i ”Havørreden tilbage til Gudenåen”

De fire lystfiskerforeninger – Bjerringbro og Omegns Sportsfiskerforening, Langå Sportsfiskerforening, Randers Sportsfiskerklub og Hadsten Lystfiskerforening – er projektejere.

Favrskov Kommune, Viborg Kommune og Randers Kommune er partnere i projektet. De tre kommuner undersøger for tiden om det er muligt at finansiere projektledelsen i perioden 2020-2022.

Projektledelsen vil i så fald blive varetaget af Danmarks Sportsfiskerforbund.

DTU Aqua, afdelingen i Silkeborg, vil være faglig rådgiver samt ansvarlig for den praktiske del af undersøgelsen og den efterfølgende afrapportering.

En repræsentant fra hver af de nævnte interessenter vil sidde i styregruppen, hvor Danmarks Sportsfiskerforbund har formandskabet.

FAKTA

Den negative udvikling i havørredbestanden i Gudenåen kan inddeles i tre perioder:

1. Før årtusindskiftet, hvor bestandene var størst.
2. Fra ca. 2000 til ca. 2010, hvor havørredfangsterne i Gudenåen og antallet af ørredyngel fra gydning omtrent blev halveret.
3. En yderligere, markant tilbagegang siden 2010 i den naturlige produktion af yngel og ældre ørreder fra gydning, efterfulgt af et nyt stort fald i lystfiskernes fangster af havørreder.

FAKTA

Formålene med undersøgelsen er:

- At belyse, hvorfor bestanden af vilde havørreder i Gudenå-systemet nedstrøms Tange Sø er gået markant tilbage på trods af, at kommuner og foreninger i mange år har ydet en målrettet indsats med at skabe bedre forhold i vandløbene.
- At få svar på, om nedgangen i ørredbestanden hænger sammen med etableringen af engsøerne vest for Randers.
- At vende situationen og udføre en målrettet indsats fra både myndigheder og NGO'ere, der kan bringe havørreden tilbage til Gudenåen, sådan at ørredbestanden bliver så robust, at der atter kan dyrkes et bæredygtigt lystfiskeri efter havørred.
- At formidle undersøgelsens forskningsresultater og de løsningsforslag, som adresserer udfordringerne, bredt.

Kontakt

Fiskebiolog Kaare Manniche Ebert, Danmarks Sportsfiskerforbund

Tlf.: 40 97 14 92

E-mail: kme@sportsfiskerforbundet.dk

Lars Kielsgaard, Langå Sportsfiskerforening

Tlf.: 6141 1010

E-mail: larskielsgaard@live.dk

Per Frost Vedsted, Bjerringbro og Omegn Sportsfiskerforening

Tlf.: 2577 2772

E-mail: pfrostvedsted@post.tele.dk

John Ejstrøm, Hadsten Lystfiskerforening

Tlf.: 2290 9675

E-mail: formand@lilleaaen.dk

Jan Hyllested, Randers Sportsfisker Klub

Tlf.: 3073 1246

E-mail: formand@randerssportsfiskerklub.dk

Torben Ankjærø, Favrskov Kommune

Tlf.: 5132 8502

E-mail: ttan@favrskov.dk

Hanne Wind-Larsen, Randers Kommune

Tlf.: 2544 1686

E-mail: Hanne.Wind-Larsen@randers.dk

Karina Amdi Sørensen, Viborg Kommune

Tlf.: 8787 5572

E-mail: 8ks@viborg.dk

Presserådgiver Andreas Findling-Rottem, Danmarks Sportsfiskerforbund

Tlf.: 26 29 50 24

E-mail: afr@sportsfiskerforbundet.dk